

15 ŠELMY

Šelmy jsou řádem savců, který tvoří velice rozmanitá skupina živočichů. Srovnajte si například velkého medvěda s malou lasičkou, dlouhonohým vlkem přizpůsobeným na vytrvalostní běh nebo krátkonohou vydrou, která plave ve vodě. Velké rozdíly mezi šelmami vznikly v důsledku jejich specializaci na rozdílnou kořist.

Čím se šelmy lovené kořisti přizpůsobily? Aby měly při lovu úspěch, musejí umět něco, co neumí ani jejich kořist, ani ostatní šelmy. Někdo vyniká vytrvalostí, jiný silou, obratností, stiskem čelistí nebo vzájemnou spoluprací při lovu. Některé šelmy vyhledávají kořist čichem, další zrakem či sluchem a jiné dokonce i po hmatu.

Úkol 1: Přiřad'te k šelmám na obrázku ty znaky, které jsou pro ně typické a jimiž zároveň vynikají nad ostatními.

■ Vzorovaná srst splývající s prostředím.

■ Čenich citlivý na i na nejslabší pachy.

■ Malé tlapy, které nekladou odpor při delším běhu.

■ Velké tlapy umožňující zadržení či zabití kořisti.

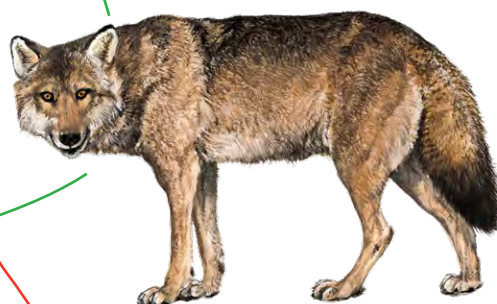
■ Tupé drápy, které při běhu slouží jako „hroty na tretrách“.

■ Velká hmotnost a síla.

■ Pružný hřbet.

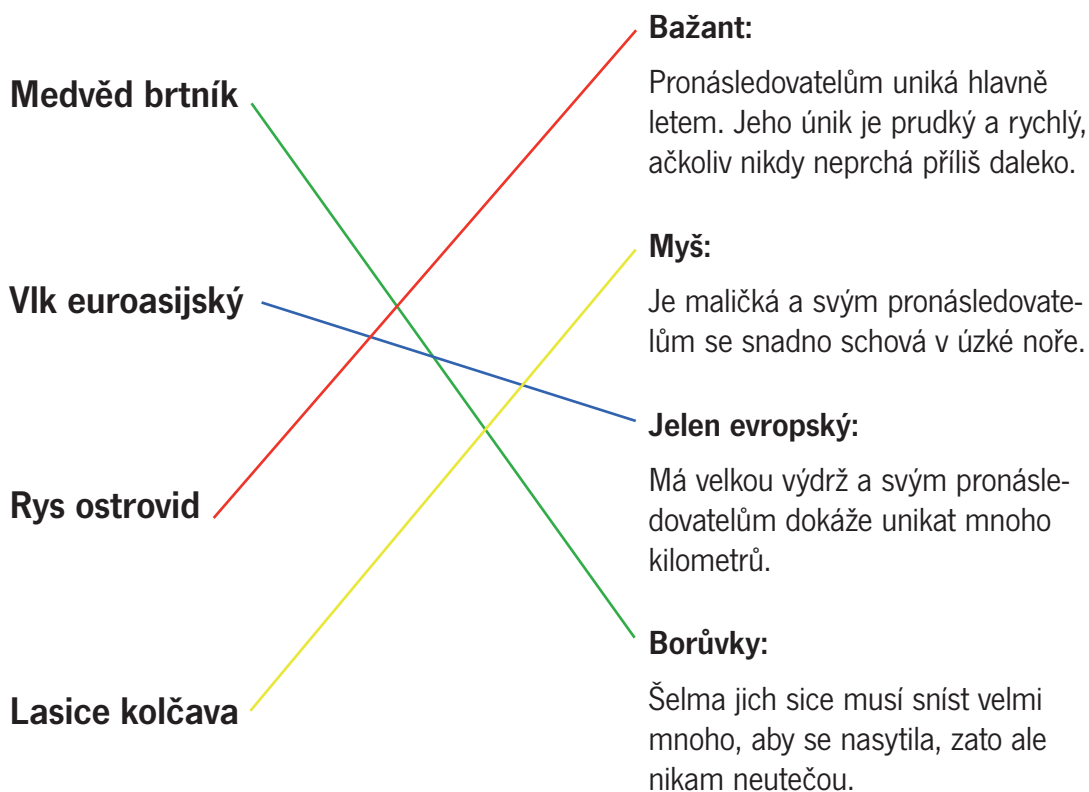
■ Ostré zatažitelné drápy.

■ Skvělý zrak a sluch.

15 ŠELMY

Úkol 2: Představte si následující pohádkovou situaci: Čtyři kamarádi – medvěd, vlk, rys a lasice se společně vydali na lov. Jejich kořist ale na nic nečekala a dala se před nimi na úprk. Která šelma se vydá za kterou kořistí? Prostřednictvím čar spojte jednotlivé šelmy s jejich kořistmi.

Většina šelem pravidelně pečuje o svou srst. Např. tygr, podobně jako naše domácí kočka, si svou srst několikrát denně olizuje. Naopak domácí pes se s požitkem vyvívá ve všem, co alespoň trochu páchne.

Úkol 3: Proč si tygr a kočka čistí pravidelně srst? Zaškrtněte správnou odpověď!

- a) Aby jim srst dobře větrala a oni se v horku nepotili.
- b) Aby je pach neprozradil při číhání na kořist.
- c) Aby jim rostla delší srst.
- d) Aby se líbili svému partnerovi.
- e) Aby si udrželi jasné barvy.
- f) Protože jim jejich vlastní srst chutná.

15 ŠELMY

Kočka, pes, nebo formule 1?

Gepard patří sice mezi šelmy kočkovité, ale v mnoha směrech se od ostatních kočkovitých šelem liší. Žije v otevřené krajině savan, buší nebo polopouští a svou kořist dohání rychlým během. Vyvine rychlost až 112 km/h a je tedy nejrychlejším čtyřnohým zvířetem naší planety.

Úkol 4: Podívejte se na geparda, vlka a tygra. Které vlastnosti má gepard podobné vlkovi a které tygřovi? Spojte „vlčí“, a „tygří“ vlastnosti, které u geparda nalézáme, s jeho obrázkem.

„Vlčí vlastnosti“

- Štíhlé tělo
- Pevná záda
- Krátký a silný ocas
- Šedá barva
- Tupé nezatažitelné drápy
- Dlouhé a štíhlé nohy
- Dlouhý čenich
- Dobrý čich

„Tygří vlastnosti“

- Kulatá hlava
- Silné nohy
- Pružný hřbet
- Dlouhý ocas k udržení rovnováhy
- Skvrnitá srst
- Ostré zatažitelné drápy
- Dobrý zrak

15 ŠELMY

Úkol 5: Nejrychlejší lidé na světě uběhnou 100 metrů kolem 10 vteřin. Běhají tedy rychlostí 36 km/h. Gepard běží rychlostí 112 km/h. Zkuste vypočítat, o kolik metrů gepard uteče nejrychlejším lidem za 10 vteřin.

Gepard uteče nejrychlejším sprinterům za 10 vteřin o 211m.

15 ŠELMY

Úkol 6: Přiřad'te k jednotlivým šelmám pořadí v intenzitě jejich pachu (1 znamená nejvyšší, 4 nejnižší). Dále k nim čarou přiřad'te jejich kořist a způsob lovu.

3	■ Vlk eurasijský	■ Mršiny	■ Vyčenichání a sběr
2	■ Vlk hřivnatý	■ Drobná kořist a plody rostlin	■ Dlouhá štvanice
1	■ Hyena čabráková	■ Menší kopytníci	■ Náhodný lov a sběr
4	■ Gepard	■ Velcí kopytníci	■ Maximální přiblížení ke kořisti bez jejího vědomí, krátký lov

Nyní odpovězte na otázku: Jak spolu intenzita pachu a způsob lovu souvisí?

Pach šelmy prozrazuje její přítomnost kořisti. Proto ty šelmy, které aktivně loví

a potřebují se ke kořisti přiblížit, mají pach slabší, než ty které potravu pouze sbírají.

